

Datum

2020-11-02

Vår referens

Victor Nordin

Utvecklingssekreterare

victor.nordin@malmo.se

Tjänsteskrivelse

Remiss av motion från Mohamed Yassin (MP) om elever

som inte är i behov av att undervisas i Svenska som andraspråk GYVF-2020-1852

Sammanfattning

Mohamed Yassin (MP) har inkommit med motionen *Elever som inte är i behov av att undervisas i Svenska som andraspråk*. I motionen yrkar Mohammed Yassin:

1. Att grundskoleförvaltningen och gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen ges i uppdrag att se över vilka elever som idag läser svenska som andraspråk och att samtliga elever ges möjlighet att genomgå en ny bedömning utifrån objektiva kriterier så att eleven får läsa rätt svenska.
2. Att lärare som undervisar inom svenska som andraspråk har behörighet för ämnet.
3. Att grundskoleförvaltningen och gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen tar fram gemensamma bedömningsinstrument för svenska som andraspråk som bygger på objektiva kriterier för Malmös skolor.

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden har fått i uppdrag att avge yttrande om motionen. Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden föreslår besluta att anse motionens yrkanden besvarade med hänvisning till det underlag som redovisas i tjänsteskrivelsen.

Förslag till beslut

1. Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden godkänner förvaltningens förslag till yttrande och skickar det till kommunfullmäktige.
2. Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden föreslår kommunstyrelsen att föreslå kommunfullmäktige anse motionen besvarad.

Beslutsunderlag

- Motion av Mohamed Yassin (MP) om elever som inte är i behov av att undervisas i Svenska som andraspråk
- G-Tjänsteskrivelse GVN 2020-11-19 Remiss av motion från Mohamed Yassin (MP) om elever som inte är i behov av att undervisas i svenska som andraspråk
- Förslag till yttrande över motion från Mohamed Yassin (MP) om elever som inte är i behov av att undervisas i svenska som andraspråk

Beslutsplanering

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens arbetsutskott 2020-11-11

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden 2020-11-19

Beslutet skickas till

Kommunfullmäktige

Ärendet

Mohamed Yassin (MP) har inkommit med motionen *Elever som inte är i behov av att undervisas i Svenska som andraspråk*. I motionen yrkar Mohammed Yassin på tre olika att-satser för vilka gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen ger svaren nedan.

1. Att grundskoleförvaltningen och gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen ges i uppdrag att se över vilka elever som idag läser svenska som andraspråk och att samtliga elever ges möjlighet att genomgå en ny bedömning utifrån objektiva kriterier så att eleven får läsa rätt svenska.

För läsåret 2020/2021 har 1749 elever i Malmö stads kommunala gymnasieskolor, inklusive introduktionsprogram och gymnasiesärskola, svenska som andraspråk i sin studieplan.

Grundförutsättningen för gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen i frågan om svenska som andraspråk är att gymnasieskolorna tar emot elever från grundskolan som har betyg i svenska som andraspråk. Bedömningen av vilket ämne eleven ska läsa, svenska (SVE) eller svenska som andraspråk (SVA), är redan gjord i grundskolan och är något gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen har att förhålla sig till.

När elever kommer till år 1 i gymnasiet så har skolan förberett placering i SVA/SVE-kurs utifrån vilken kurs eleverna har läst i årskurs 9 i grundskolan. Om en elev ej vill läsa SVA så har eleven rätt att byta till SVE. Det förekommer att elever som i gymnasiet valt SVA flyttas över till SVE om läraren bedömer att elevernas kunskap bättre motsvarar SVE-kursen. Detta görs i samråd mellan lärare och elev och beslutet fattas av rektor. Vilket ämne eleven läst i grundskolan är dock, som beskrivs ovan, styrande och majoriteten av de elever som läst svenska som andraspråk i grundskolan fortsätter att göra detta även i gymnasiet.

Svenska som andraspråk inom vuxenutbildningen

Inom vuxenutbildning söker eleven själv om denne vill studera Svenska (SVE) eller Svenska som andraspråk (SVA). Om eleven tidigare studerat SVA studerar denne SVA eftersom denne sedan tidigare saknar kunskaper i svenska på grundläggande nivå. Eftersom de grundläggande gymnasiala kurserna är indelade i olika delkurser görs en nivåtestning av elevens kunskaper inför studier på grundläggande nivå (gäller alla ämnen, inte enbart SVA). Utifrån testresultat placeras eleven in på rätt delkurs. Det förekommer inom vuxenutbildningen, men är sällsynt, att elever som valt SVA flyttas över till SVE då läraren bedömer att elevens kunskap bättre motsvarar SVE-kursen. Detta görs i samråd mellan lärare och elev och beslutet fattas av rektor.

Kartläggning

Gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen ser det som möjligt att genomföra en kartläggning av de elever som läser svenska som andraspråk i förvaltningens skolverksamheter. Detta genomförs med fördel först som ett pilotprojekt med kartläggning av en eller ett par

gymnasieskolor. Uppdrag och upplägget för en kartläggning behöver först diskuteras med de verksamheter som ges uppdraget.

Med hänvisningen till ovan anser förvaltningen att-satsen vara besvarad.

2. Att lärare som undervisar inom svenska som andraspråk har behörighet för ämnet.

I Malmö stads kommunala gymnasieskolor var andelen legitimerade lärare med behörighet att undervisa i Svenska som andraspråk omräknat till heltidstjänster 66,5 % för läsåret 19/20. Sett till antalet personer var 16 av 28 lärare som undervisade inom ämnet på gymnasienivå behöriga. Motsvarande behörighetsnivå för riket som helhet var 42,4 %.

För vuxenutbildningen var andelen legitimerade lärare med behörighet att undervisa i Svenska som andraspråk omräknat till heltidstjänster 85 % för grundläggande nivå respektive 91,6 % för gymnasial nivå för läsåret 19/20. Sett till antalet personer var 32 av 38 lärare som undervisade inom ämnet på grundläggande nivå behöriga respektive 12 av 14 på gymnasial nivå. Motsvarande behörighetsnivå för riket som helhet var 71,1 % för grundläggande nivå respektive 50,1 % för gymnasial nivå.

Rektor har ansvar för att eleverna får det stöd de har rätt till för att nå målen. Rektor ska också vara en pedagogisk ledare och är chef för lärarna och övrig personal på skolan. Rektorn beslutar om hur skolan ska organiseras och fördelar resurser efter elevernas olika förutsättningar och behov. Förvaltningen kan skapa förutsättningar för detta men det finns ingen möjlighet för förvaltningen att bestämma över vem rektorn ger i uppdrag att bedriva undervisningen i svenska som andraspråk på den enskilda skolan.

Med hänvisningen till ovan anser förvaltningen att-satsen vara besvarad.

3. Att grundskoleförvaltningen och gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen tar fram gemensamma bedömningsinstrument för svenska som andraspråk som bygger på objektiva kriterier för Malmö skolor.

Som framförts ovan görs i huvudsak bedömningen om en elev ska läsa svenska eller svenska som andraspråk i grundskolan och den bedömningen blir styrande för vad eleven senare läser i gymnasieskolan. Det är därför relevant att titta på hur situationen ser ut i grundskolan i stort och hur frågan hanteras specifikt inom grundskoleförvaltningen i Malmö stad.

Skolinspektionen publicerade i januari 2020 rapporten *Svenska som andraspråk i årskurs 7-9* där 24 skolhuvudmän och totalt 30 skolor har granskats. En av frågeställningarna var i vilken utsträckning som rektor gör en bedömning av god kvalitet avseende elevernas behov av svenska som andraspråk. En av de viktigaste iakttagelserna i rapporten var att på majoriteten av de granskade skolorna görs ofullständiga bedömningar av elevers behov. Skolinspektionen observerar vidare att det är låg kvalitet i behovsbedömningarna i mer än en tredjedel av skolorna och *"För att bedömningen ska bli likvärdig behövs riktlinjer för arbetet, och bedömningen behöver göras av lärare eller annan personal som har kompetens för detta"*. Granskningen visar även att när en bedömning gjorts av vilket ämne en elev ska läsa (svenska eller svenska som andraspråk) så görs sällan bedömningen om utan kvarstår som regel under hela grundskoletiden.

Grundskoleförvaltningen i Malmö stad tog i augusti 2020 fram en rapport om svenska som

andraspråk i grundskolan: *Fördjupat underlag kring undervisningen i svenska som andraspråk* (GRF-2020-15705-5). I rapporten framförs att det saknas rutiner för när och hur ofta en bedömning om svenska/svenska som andraspråk ska göras samt att det saknas ett likvärdigt bedömningsunderlag. Vidare framförs att man ser *"ett stort behov av att både föra en diskussion kring bedömning, men även kring rutiner och det vore en god idé att utarbeta en bedömningsmall för 'vem som ska läsa sva/sve' och implementera denna ute på Malmös grundskolor"*. I rapporten lyfts även utmaningar på nationell nivå: *"På ett nationellt plan och från statens sida måste det göras tydligt vem som ska läsa svenska som andraspråk. I dagens lagtext, finns utrymme för egna tolkningar och bedömningar och det är svårt för en rektor att avgöra detta. Därför bör lagtexten bli tydligare och ett bedömningsmaterial bör tas fram för att alla skolor ska kunna göra en likvärdig bedömning."*

Gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen ser problematiskt på vad som framförs i Skolinspektionens och grundskoleförvaltningen rapporter avseende likvärdig bedömning och bristen på omprövning gällande svenska som andraspråk. Gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen ser positivt på ett framtagande av bedömningsmaterial på nationell nivå om det kan öka kvaliteten och likvärdigheten i bedömningarna om en elev ska läsa svenska eller svenska som andraspråk.

Möjligheten att ta fram bedömningsinstrument i Malmö stad enligt motionens yrkande är huvudsakligen en fråga för grundskolenämnden då det är inom deras verksamhet bedömningarna sker som sen blir styrande för elevernas vidare skolgång. Gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen ser positivt på om det kan tas fram bedömningsinstrument och kriterier som ökar likvärdigheten för elever i Malmö stad och där utgångspunkten är att eleven läser svenska eller svenska som andra språk utifrån en välgrundad identifiering av språkliga kunskaper och behov, men hänvisar i övrigt till grundskolenämndens svar på motionen.

Förvaltningen vill i sammanhanget betona att det är respektive rektors ansvar att genomföra bedömningarna och att ett bedömningsinstrument/material måste utformas som ett stöd till rektorerna i detta arbete.

Med hänvisningen till ovan anser förvaltningen att-satsen vara besvarad.

Gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningens samlade bedömning

Gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen har etablerade arbetssätt för hanteringen av svenska som andraspråk-elever. Den bedömning som görs i grundskolan för huruvida en elev ska läsa svenska eller svenska som andraspråk blir i regel styrande för vad eleven läser även i gymnasiet. Gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen ser positivt på åtgärder som ökar likvärdigheten samt säkerställer att så många elever som möjligt läser svenska istället för svenska som andraspråk.

Sammantaget föreslås alla tre att-satser vara besvarade med hänvisning till vad som framförts i denna tjänsteskrivelse.

Ansvariga

Marina Nillund Enhetschef

Lars Rehnberg Förvaltningschef